

однократності застосування кримінально-правових засобів як складових основоположного принципу верховенства права.

6.8. Нарешті, цьому принципу підпорядковано і конструювання статей Особливої частини КК, в яких достатньо чітко визначені ознаки суб'єкта (особа, яка ...), об'єктивної сторони (встановлення вичерпного переліку діянь у доконаному виді), та суб'єктивної сторони основного складу злочину. В той же час, в окремих розділах Особливої частини передбачені специфічні ознаки, що підвищують чи знижують ступінь тяжкості окремих злочинів, передбачених у цьому Розділі.

1. Доповідь про правовладдя /Європейська комісія «За демократію через право»/ (Венеційська комісія), Страсбург, 4 квітня 2011 р., дослідження №512-2009, ухвалено на її 86-му пленарному засіданні (Венеція, 25-26 березня 2011 р.). Пер. і комент. С.Головатого. Київ, USAID, 2019

2. Указ Президента України №584/2019 від 07 серпня 2019 року «Питання Комісії з питань правової реформи».

3. Проект Кримінального Кодексу України станом на 25 лютого 2024 року. URL. newcriminalcode.org.ua

4. Баулін Ю. В. Основні засоби втілення принципу верховенства права в проекті КК України. *Проект нового Кримінального кодексу України у вимірі верховенства права* : матеріали сателіт. заходу в рамках V Харк. міжнар. юрид. форуму, 21 верес. 2021 р. / редкол.: Ю. В. Баулін, Ю. А. Пономаренко, І. А. Вишневська. Харків: Право, 2022. С. 19–20.

5. Пономаренко Ю. А. Загальна теорія визначення караності кримінальних правопорушень: монографія/ Ю. А. Пономаренко. – Харків: Право, 2020.

Сергій БРАТЕЛЬ,

кандидат юридичних наук, професор,
перший проректор
Одеського державного університету
внутрішніх справ

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СФЕРИ ЗАХИСТУ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ У СПОЛУЧЕНИХ ШТАТАХ АМЕРИКИ

Становлення нормативно-правової бази у сфері захисту критичної інфраструктури є тривалим процесом. Найбільших успіхів вважається у цій сфері досягли Сполучені Штати Америки (далі – США). Трагічні події 11 вересня 2001 року в місті Нью-Йорк мали величезний поштовх до розбудови у США однієї з найефективніших систем захисту об'єктів критичної інфраструктури в світі.

У першу чергу, прийнято нормативну основу функціонування такої системи – Акт про патріотизм (USA Patriot Act). У положеннях нормативно-правового акта сутність критичної інфраструктури визначено як комплекс віртуальних і фізичних активів, мереж і систем, які мають життєво важливе

значення для країни, руйнування або недієздатність яких, в тому числі й окремих їх елементів, матиме згубні наслідки для національної безпеки, економіки, безпеки та здоров'я населення чи матиме будь-яку комбінацію з перелічених наслідків [1, с. 362].

У 2002 р. в США прийнятий Акт щодо інформації з критичної інфраструктури (Critical Infrastructure Information Act («СІА»)), яким регулювався обмін інформацією з питань оцінки вразливості та загроз інфраструктурі, також і пов'язаних із терористичними загрозами [2, с. 134]. Закон запровадив термін «інформація щодо критичної інфраструктури» і розуміння інформації, яка зазвичай не перебуває зору під увагою суспільства та належить до безпеки функціонування критичної інфраструктури чи захищених систем. Цим Актом визначений урядовий орган – Департамент внутрішньої безпеки, який мав відповідати за збір, аналіз і поширення інформації з метою вжиття необхідних заходів для захисту критичної інфраструктури. Одночасно законом установлювалися вимоги до використання такої інформації (запроваджується режим обмеженого доступу) для недопущення зловживань і захисту суб'єктів господарювання (операторів інфраструктури) від поширення вразливої комерційної інформації. Відтоді США посіли лідерські позиції у цій сфері, зокрема завдяки застосуванню апробованих на інших напрямках сучасних управлінських підходів, удосконаленню інформаційно-аналітичної підтримки процесу прийняття рішень, використанню новітніх технологій та активному поширенню різноманітних форм і форматів підготовки кадрів і населення для забезпечення захисту та стійкості критичної інфраструктури. Одним із прикладів цього є створення в 2018 р. у системі Міністерства внутрішньої безпеки США Агентства з питань кібербезпеки та безпеки інфраструктури, що функціонує як оперативна складова, яка на національному рівні керує зусиллями, спрямованими на усвідомлення та управління ризиками, сформованими загрозами критичній інфраструктурі країни [2, с. 134].

Аналізуючи досвід правового регулювання системи захисту критичної інфраструктури в США, науковець Теленик С. С. зазначає, що вищенаведена директиву свого часу вивчали європейські країни в межах побудови й становлення власних систем захисту об'єктів критичної інфраструктури [3, с. 189].

Досвід США використано провідними країнами світу під час формування власних систем захисту об'єктів критичної інфраструктури. До нього звертаються й на сучасному етапі розвитку аналізованої сфери суспільних відносин. Використання досвіду США у сфері функціонування систем захисту об'єктів критичної інфраструктури є актуальним і для нашої держави.

---

1. Крикун В. В. Адміністративно-правовий механізм захисту об'єктів критичної інфраструктури в Україні : дис... д-ра юрид. наук : 12.00.07 / Харківський національний університет внутрішніх справ. Харків, 2021, 453 с.

2. Гора І. В., Батюк О. В. Окремі питання захисту об'єктів критичної інфраструктури:

зарубіжний досвід. *Соціально-правові студії*. 2021. Вип. 1 (11). С. 132-139.

3. Теленик С. Критична інфраструктура як об'єкт адміністративно-правового регулювання. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2018. № 1 (15). С. 179-189.

Сергій БУГЕРА,

доктор юридичних наук,
старший науковий співробітник,
головний науковий співробітник
Міжвідомчого науково-дослідного центру
з проблем боротьби з організованою
злочинністю при РНБО України

ПРОБЛЕМИ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ РЕЙДЕРСТВУ

Рейдерство – це встановлення контролю над юридичною особою всупереч сукупній волі її власників, що здійснюється за допомогою неправомірних дій. Передумовою яких, є перерозподіл власності, недосконалість законодавства, відсутність спеціального закону, корупція, неоднозначне трактування закону, недоліки у структурі корпоративного управління, політична нестабільність, висока рентабельність захоплень, можливість уникнення відповідальності. Здебільшого до рейдерських захоплень належать правопорушення за такими статтями Кримінального кодексу України: ст. 205¹ «Підроблення документів, які подаються для проведення державної реєстрації юридичної особи та фізичних осіб – підприємців»; ст. 206 «Протидія законній господарській діяльності»; ст. 206² «Протиправне заволодіння майном підприємства, установи, організації» [1].

Необхідно зазначити, що кількість справ про рейдерство в Україні стрімко зростає. Зокрема, 312 кримінальних проваджень за статтями щодо рейдерства було відкрито в Україні за 10 місяців 2023 року. Це у 2,4 рази більше, ніж за весь 2022 рік, коли було зареєстровано 131 провадження [2].

При цьому одним з найбільш суттєвих негативних факторів, що впливає на рівень рейдерства – є корупція. Вирішення цієї проблеми є вкрай актуальним завданням, оскільки Україна в Індексі сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index – CPI) за 2023 рік отримала 36 балів зі 100 можливих (104 місце поміж 180 країн). Так само 36 балів мають Алжир, Бразилія та Сербія [3].

Необхідно зазначити, що структурним підрозділом Міністерства юстиції України є офіс протидії рейдерству (на правах департаменту) який у межах повноважень забезпечує виконання завдань, покладених на Міністерство юстиції України, щодо реалізації державної політики у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, державної